

Інформаційно-аналітична довідка щодо основних тенденцій економічного розвитку регіону

1. Промислове виробництво.

На підконтрольній українській владі території залишилась незначна частка таких галузей як вугільна промисловість, виробництво будівельних матеріалів, харчова та легка промисловість. За інформацією, наданою Департаментом регіонального розвитку, промисловості, інфраструктури та енергозбереження облдержадміністрації, станом на 01.01.2017 року, кількість промислових підприємств склала 438, з них: 6 – великі, 77 – середні та 355 малі.

Основні підприємства зосереджені у мм. Северодонецьк, Рубіжне, Лисичанськ, Кременна, питома вага в загальному обсязі реалізації промислової продукції області складає майже 45,0 %.

Індекс промислової продукції у січні-листопаді 2017 року порівняно з січнем-листопадом 2016 року становив 69,0 % (січень-листопад 2016 до січня-листопада 2015 року – 143,0 %).

Обсяг реалізованої промислової продукції за січень-листопад 2017 року склав 20,8 млрд грн, що становить 1,1 % від загальнодержавного.

Середньооблікова кількість працюючих у промисловому комплексі у листопаді 2017 року склала 37,9 тис. осіб, зменшення до попереднього місяця – 23,4 %.

Середньомісячна заробітна плата штатних працівників за листопад 2017 року склала 6072,4 грн, що на 7,6 % більше від попереднього місяця та на 2,8 % менше від середнього рівня по регіону.

Переробна промисловість

До підприємств основного кола статистичної звітності з **виробництва коксу та продуктів нафтоперероблення** відносяться ПрАТ «ЛИНІК» та ПАТ «Алчевський металургійний комбінат».

ПАТ «Алчевський металургійний комбінат» (виробництво коксу) у січні-листопаді 2017 року вироблено товарної продукції у натуральному виразі 103,7 тис. тонн (9,2 % до відповідного періоду 2016 року) на суму 228,4 млн грн (11 міс. 2016 року – 2639,9 млн грн).

У січні – листопаді 2017 року промислова продукція ПрАТ «ЛИНІК» не вироблялася. На теперішній час Україна імпортує нафтопродукти із Болгарії, Румунії, Білорусі, через що продукція ПрАТ «ЛИНІК» є неконкурентоспроможною. З березня 2012 року ПрАТ «ЛИНІК» повністю припинило діяльність.

На цей час ПрАТ «ЛИНІК» підготовлено до запуску виробництва поліпропілену (проведено ремонт технічного обладнання, апаратів, трубопроводів, тощо).

Основними бюджетоутворюючими підприємствами галузі **металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів** є: ПрАТ «Алчевський металургійний комбінат», ПАТ «Стахановський завод

феросплавів», ПАТ «Луганський трубний завод», Лутугинський державний науково-виробничий валковий комбінат, ТОВ «Метали і полімери».

На території підконтрольній українській владі галузь представлено незначною кількістю металообробних підприємств. Питома вага металургійного виробництва та виробництва готових металевих виробів у загальному обсязі зазначених виробництв області складає 0,8 %.

У січні-листопаді 2017 року ПАТ «Алчевський металургійний комбінат», як основним підприємством галузі, вироблено продукції металургії на суму 1936,8 млн грн, у натуральному виразі вироблено 152,8 тис. т прокату (13,6 % до січня-листопада 2016 року), агломерату – 284,9 тис. тонн (13,8 %), сталі – 158,3 тис. тонн (12,5 %), чавуну – 154,4 тис. тонн (12,7 %).

Зниження обсягів відбувається через зупинку підприємства з березня поточного року внаслідок тимчасового припинення переміщення вантажів через лінію зіткнення, та, як наслідок, неможливість отримати сировину та реалізувати готову продукцію.

Частка в структурі реалізації промислової продукції області – 8,8 %.

Фактично все виробництво **хімічних речовин і хімічної продукції** зосереджено на території, підконтрольній українській владі. Основними підприємствами є: ПрАТ «Северодонецьке об'єднання «Азот», ТОВ «Рубіжанський трубний завод», ТОВ «НВО «Склопластик», ТОВ НВП «Зоря».

У січні-листопаді 2017 року підприємствами вироблено товарної продукції:

- ТОВ НВП «Зоря» – 720,5 млн грн (154,0 %). У натуральному виразі вироблено тротилу 6920 тонн (146,0 %), грамонітів – 2613 тонни (148,0 %), амонітів – 1183 тонн (125,0 %), смоли карбамідно-фармальдегідної – 7846 тонн (114,0 %);

- ТОВ «НВО «Северодонецький Склопластик» – 194,3 млн грн (140,0 %);

- ВКФ ТОВ «ТАНА» вироблено товарної продукції на суму 81,9 млн грн (152,8 %);

- ТОВ НВФ «Мікрохім» – 261,5 млн грн (135,8 %);

- ПАТ «Рідкісні гази» – 20,8 млн грн (у 2,2 р. більше);

- ТОВ «Рубіжанський трубний завод» – 9,8 млн. грн (113,9 %).

Після довготривалого простою відновив роботу ПрАТ «Северодонецьке об'єднання «Азот». Так у листопаді поточного року з переробки давальницької сировини виготовлено майже 30,0 тис. тонн селітри аміачної (листопад 2016 року – 50,8 тис. тонн) та 0,3 тис. тонн аміаку водного (листопад 2016 року – 0,2 тис. тонн).

Частка в структурі реалізації промислової продукції області – 14,4 %.

Основні підприємства галузі **машинобудування**, що працюють на території підконтрольній українській владі: ТДВ «Попаснянський вагоноремонтний завод», ПрАТ «СНВО «Імпульс», ТОВ НВП «Мікротерм», ТДВ «Северодонецький завод хімічного нестандартизованого обладнання» та перереєстроване ПАТ «Луганськтепловоз».

ПрАТ «СНВО «Імпульс» – унікальне високотехнологічне підприємство, яке спеціалізується на виробництві високонадійних засобів і систем автоматизації для особливо складних і відповідальних об'єктів (атомні енергоблоки, управління рухом на залізницях). У січні-листопаді 2017 року ПрАТ «СНВО «Імпульс» вироблено товарної продукції на суму 1082,4 млн грн (118,4 % до січня-листопада 2016 року).

За рахунок ремонту рухомого складу ТДВ «Попаснянський вагоноремонтний завод» та випуску у листопаді поточного року 505 вагонів, обсяг товарної продукції у січні-листопаді 2017 року склав 1011,3 млн грн (у 3 рази більше до аналогічного періоду минулого року), ТОВ НВП «Мікротерм» – 11,6 млн грн. (174,1 %).

Частка в структурі реалізації промислової продукції області – 9,7 %.

На території підконтрольній українській владі в галузі **текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів** працюють лише ТОВ ВТФ «Шарм» м. Лисичанськ, ФОП Смалій м. Рубіжне, ТОВ «Рубіжанська панчішна мануфактура», ТОВ «Старобільська швейна фабрика» та інші малі підприємства, які мають незначний вплив на обсяги виробництва.

За підсумками роботи у січні-листопаді 2017 року до січня-листопада 2016 року темп росту промислової продукції підприємств галузі складає:

- ТОВ ВТФ «Шарм» м. Лисичанськ – 100,2 % (14,3 тис. швейних виробів);

- ФОП Смалій м. Рубіжне – 132,0 % (328,1 тис. пар панчішно-шкарпеткових виробів).

Частка в структурі реалізації промислової продукції області – 0,6 %.

Основне підприємство в галузі **виготовлення виробів з деревини, виробництво паперу та поліграфічна діяльність**, яке виробляє 95,0 % обсягів товарної продукції – ПАТ «Рубіжанський картонно-тарний комбінат».

У січні-листопаді 2017 року вироблено товарної продукції на суму 3,3 млрд грн. (133,8 % до аналогічного періоду 2016 року). У натуральному виразі вироблено картону та паперу – 192,0 тис. тонн (120,4 %), гофротари – 127,0 млн м² (115,9 %).

Частка в структурі реалізації промислового виробництва – 16,0 %.

Добувна промисловість

На території підконтрольній українській владі працюють лише 4 шахти ПАТ «Лисичанськвугілля» та 4 шахти ДП «Первомайськвугілля».

За січень-листопад 2017 року видобуто 349,1 тис. тонн вугілля, що становить 44,0 % від планового завдання та на 125,1 тис. тонн менше у порівнянні з аналогічним періодом 2016 року:

– ПАТ «Лисичанськвугілля» – 204,1 тис. тонн (37,1 % від планового завдання, на 16,8 тис. тонн більше аналогічного періоду 2016 року);

– ДП «Первомайськвугілля» – 145,0 тис. тонн (59,4 % від планового завдання, на 141,9 тис. тонн менше аналогічного періоду 2016 року).

– Станом на 01.12.2017 на складах вугледобувних підприємств знаходиться 9,2 тис. тонн рядового вугілля, в тому числі:

- ДП «Первомайськвугілля» – 2,9 тис. тонн;
- ПАТ «Лисичанськвугілля» – 6,3 тис. тонн.

За січень-листопад 2017 року вугледобувними підприємствами реалізовано 217,0 тис. тонн вугільної продукції, що на 91 тис. тонн менше ніж за аналогічний період 2016 року.

Частка в структурі реалізації промислової продукції області – 13,0 %.

Електроенергетичну галузь економіки області представляють:

- енергогенеруючі підприємства – ВП «Луганська ТЕС» ТОВ «ДТЕК Східенерго», ДП «Севєродонецька ТЕЦ», блок-станції підприємств (ПАТ «Рубіжанський картонно-тарний комбінат», ТОВ «Науково-виробниче підприємство «Зоря», які виробляють електроенергію для власних потреб);
- енергопостачальні підприємства – ТОВ «Луганське енергетичне об'єднання» та Луганська філія ДП «Регіональні електричні мережі».

Свою діяльність підприємства галузі здійснюють у рамках Оптового ринку електроенергії України.

Через знаходження ВП «Луганська ТЕС» ТОВ «ДТЕК Східенерго» в зоні бойових дій пошкоджено значну кількість ліній електромереж (на балансі підприємства 20 повітряних ліній, з них 8 – 110 кВ та 12 – 220 кВ. В робочому стані 12 ліній: 7 ліній – 220 кВ та 5 ліній – 110 кВ. На теперішній час у роботі одна лінія 220 кВ і 5 ліній 110 кВ. На станції 6 енергоблоків, 2 з яких знаходяться в роботі з видачею навантаження 300 МВт/добу.

У січні-листопаді 2017 року генеруючими потужностями області вироблено 2574,9 млн кВт год. електроенергії, що складає 83,7 % до аналогічного періоду 2016 року (3076,1 млн кВт год.).

За 11 місяців 2017 року з ДП «Енергоринок» одержано електроенергії (брутто) 1369,9 млн кВт год., це 100,3 % до аналогічного періоду попереднього року (1365,4 млн кВт год.). Різниця між споживанням (брутто) та виробленням електроенергії – 1205,0 млн кВт год., або 53,2 %.

За січень-листопад 2017 року сумарний обсяг спожитої електроенергії 1112,8 млн кВт год. на суму 1945,3 млн грн, сплачено 1515,9 млн грн, рівень розрахунків – 77,9 %.

Споживачами ТОВ «Луганське енергетичне об'єднання» за січень-листопад 2017 року спожито електроенергії 956,1 млн кВт год на суму 1657,8 млн грн, сплачено 1508,4 млн грн, рівень розрахунків – 91,0 % (за січень-листопад 2016 року – 61,0 %) в т.ч:

- промисловість – нараховано 548,3 млн грн, сплачено 447,3 млн грн, рівень розрахунків – 81,6 %;
- підприємства житлово-комунального господарства – нараховано 214,9 млн грн, сплачено 160,4 млн грн – 74,6 %;
- підприємствами водопровідно-каналізаційного господарства – нараховано 154,3 млн грн, сплачено 106,4 млн грн. – 68,9 %;
- підприємства та організації державного бюджету – нараховано 40,8 млн грн, сплачено 37,8 млн грн – 92,5 %;
- підприємства та організації місцевого бюджету – нараховано 74,7 млн грн, сплачено 73,6 млн грн – 98,5 %;

– населення (без урахування пільт) – нараховано 491,8 млн грн, сплачено 497,6 млн грн – 101,2 %.

Заборгованість споживачів за спожити електроенергію перед ТОВ «ЛЕО» станом на 01.12.2017 року – 643,7 млн грн.

Луганською філією ДП «Регіональні електричні мережі» за січень-листопад 2017 року підприємствам вугільної промисловості регіону та іншим споживачам відпущено електроенергії 156,7 млн кВт·год. на суму 287,5 млн грн, сплачено 7,6 млн грн, рівень розрахунків – 2,6 % (за аналогічний період 2016 року – 2,4 %).

Газова промисловість

ПАТ «Луганськгаз» є суб'єктом природної монополії на ринку розподілу природного, нафтового газу і газу (метану) вугільних родовищ.

Компанія забезпечує закупівлю й поставку газу населенню, бюджетним установам, промисловим споживачам, громадським організаціям, експлуатацію розподільних газових мереж області, виконує роботи з газифікації об'єктів і населених пунктів регіону.

Протягом січня-листопада 2017 року видобуто на газоконденсатних родовищах області 178,7 млн м³ природного газу.

В області загалом за 11 місяців 2017 року спожито 313,2 млн м³ природного газу, в тому числі промисловим комплексом області 79,7 млн м³.

Споживання перевищує власний видобуток у 1,7 рази або на 134,5 млн м³.

Станом на 01.12.2017, за інформацією ПАТ «Луганськгаз», рівень розрахунків споживачів за спожитий природний газ з початку року складає 81,8% (нараховано 1696,4 млн грн, сплачено 1387,5 млн грн), в тому числі:

- населення розрахувалося на 80,6 % (нараховано 1536,0 млн грн, сплачено 1238,6 млн грн);

- бюджетні установи – 85,8 % (нараховано 92,3 млн грн, сплачено 79,3 млн грн);

- промислові підприємства – 102,2 % (нараховано 67,9 млн грн, сплачено 69,4 млн грн, з урахуванням боргів минулих років).

Станом на 14.12.2017, за інформацією НАК «Нафтогаз України», теплопостачальні підприємства області розрахувалися за поставлений природний газ на 60,9 % (спожито 49,7 млн м³, нараховано 301,7 млн грн, сплачено 183,6 млн грн).

В структурі переробного комплексу регіону протягом 2017 року відбулися суттєві структурні зміни – скоротилася частка реалізованої продукції добувної промисловості, виробництва коксу і продуктів нафтоперероблення, металургійного виробництва. Зменшення обсягів виробництва та реалізації промислової продукції відбулося із наступних причин:

- відсутність бюджетного фінансування вугледобувних підприємств;
- низька ціна на вугільну продукцію державних вугледобувних підприємств;
- тимчасове припинення переміщення вантажів через лінію зіткнення;
- ізолюваністю регіону від Об'єднаної енергетичної системи України;

- більшість промислових підприємств значно або повністю скоротили обсяги виробництва через ускладнення технологічного й виробничого процесу;
- виникнення енергетичних та логістичних проблем, втрату ринків збуту, розрив коопераційних зв'язків з відповідними контрагентами.

За ініціативою облдержадміністрації було проведено низку нарад за участю представників ДП «НЕК «Укренерго», Міністерства з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб України, ДП «Укренергомережпроект», ОТУ «Луганськ», територіальних підрозділів центральних органів виконавчої влади та структурних підрозділів ОДА. За результатами цих заходів було прийнято рішення про будівництво нової підстанції ПС 500/220 кВ «Кремінська» на території Кремінського району Луганської області, з встановленням на ній одного автотрансформатору 500/220 кВ; а також спорудження від нього нової магістральної лінії ПЛ 220 кВ «Ювілейна» (приблизно 20 км).

На теперішній час розроблено проект будівництва ПС 500 кВ «Кремінська» із заходами ПЛ 500 кВ «Донбаська-Донська» та ПЛ 220 кВ «Кремінська-Ювілейна», здійснено його експертизу, проведено тендер та аукціон на закупівлю обладнання, матеріалів та виготовлення документації землеустрою за проектом.

З метою зростання економічного потенціалу регіону облдержадміністрація сприяє відновленню роботи ПрАТ «Севєродонецьке об'єднання «Азот».

Підготовлено та направлено лист Прем'єр-міністру України Гройсману В.Б. стосовно розроблення механізму надання цінових пільг виробникам шляхом розробки державної підтримки в частині забезпечення фіксованої (нижчої від ринкової) ціни на газ для виробництва добрив на ПрАТ «Севєродонецьке об'єднання «Азот», створено штаб з підготовки до запуску ПрАТ «Севєродонецьке об'єднання Азот».

Проведено дві наради щодо вирішення проблемних питань стосовно забезпечення стабільного енергопостачання ПрАТ «Севєродонецьке об'єднання Азот» та введення в експлуатацію на підприємстві когенераційної установки.

Для підвищення надійності енергопостачання Лисичанського енерговузла в ході підготовки Луганської області до роботи в осінньо-зимовому періоді та у зв'язку з підготовкою до запуску в роботу ПрАТ «Севєродонецьке об'єднання «Азот» виконано планово-попереджувальний ремонт основної магістральної повітряної лінії електропередачі напругою 220 кВ «Луганська ТЕС – Лисичанська».

Виробництво **харчових продуктів** у Луганській області представлено 38 підприємствами великого та середнього бізнесу та 83 малими підприємствами.

Частка в структурі реалізації промислової продукції області – 2,5 %.

Молочні продукти виробляють 4 підприємства: ПрАТ «Біловодський МРЗ», ПП «Продгрупсервіс», ПАТ «Старобільський молокозавод», ТОВ «Марківський сироробний завод», потужність яких становить 135 тис. тонн на рік. Асортимент виробленої продукції – понад 90 найменувань.

За даними, оприлюдненими Державною службою статистики України, за січень-листопад 2017 року вироблено: масла вершкового – 803 тонн, що становить 77,6 % до аналогічного періоду 2016 року, молока обробленого – 1895 тонн або 64,2 % до 2016 року, йогурту – 386 тонн (91,0 %).

Зниження виробництва молочних продуктів відбулося за рахунок зниження середньорічного поголів'я корів та недостатнє зростання попиту на існуючих ринках у зв'язку зі зниженням купівельної спроможності населення. На підприємствах морально застаріле та фізично зношене обладнання, що не дозволяє використовувати виробничі потужності в повному обсязі.

На підприємстві ТОВ «Марківський сироробний завод» завершено перший етап по будівництву цеху зі згущення та сушки підсирної сироватки, що забезпечує надання якісного продукту та конкурентоспроможність підприємства.

Олійно-жирова галузь області представлена 5 великими підприємствами (ТОВ «Сватівська олія», ТОВ «Агро Кепітал Груп ЛТД», філія ТОВ «Слобожанський завод продтоварів», ТОВ «Старобільський завод продовольчих товарів», ТОВ «Троїцький маслопресовий завод») та понад 20 мініцехами, виробничі потужності яких дозволяють переробляти 390 тис. тонн сировини. За січень-листопад 2017 року провідними підприємствами вироблено 95,8 тис. тонн олії соняшnikової нерафінованої та її фракцій (крім хімічно модифікованих), що становить 127,2 % до аналогічного періоду 2016 року. Збільшення відбулося за рахунок виведення з виробничих процесів морально застарілого та фізично зношеного обладнання, впровадження новітніх технологій та систем автоматизації.

Провідними підприємствами борошномельно-круп'яної промисловості ТОВ «Айдарський пекар», ТОВ «Айдар Милам» за січень-листопад 2017 року вироблено 28,8 тис. тонни борошна, що становить 93,5 % до аналогічного періоду попереднього року.

Хлібопекарська галузь представлена 50 підприємствами з річною потужністю 65,8 тис. тонн. Асортимент продукції налічує більше 300 найменувань хлібобулочних та кондитерських виробів. За січень-листопад поточного року вироблено 8,7 тис. тонн хліба та хлібобулочних виробів (87,4 % до аналогічного періоду попереднього року). Зниження виробництва хліба та хлібобулочних виробів відбулося за рахунок збільшення ціни на хліб та зниження купівельної спроможності населення.

Слід зазначити, що значна частина (59,0 %) хлібобулочних виробів випікається малими підприємствами, які працюють на єдиному податку та не звітують до органів державної статистики за кількість продукції, що виробляється. В сільській місцевості значна частина населення випікає хліб в домашніх умовах (до 10,0 %). Понад 31,0 % до потреби хліба ввозиться з Донецької та Харківської областей (ПП «Кулінічі», ПП «Чайка», Покровський хлібозавод).

Оптову закупівлю зернових та технічних культур на території області здійснюють ТОВ СП «Нібулон», ТОВ «Кернел Трейд», Компанії «Каргілл», «Серна», ПАТ «Аграрний фонд» та ПрАТ «Агротон».

В області існує 18 елеваторів, загальна потужність яких перевищує 741 тис. тонн, з них 15 діючих потужністю 660 тис. тонн. Проте загальна потреба в зберіганні зерна забезпечується лише на 60 %.

Станом на 01.11.2017 завантаженість елеваторів складає 77,9 %.

На території області існує три перевалочних пункти:

– пункт «Левада» (м. Сєвєродонецьк), потужність перевантаження становить 0,9 тис. тонн на добу;

– перевантажувальний комплекс компанії «Нібулон» (м. Сватове) з приймання та відвантаження зернових та олійних культур на залізничний та автомобільний транспорт. Потужність відвантаження на залізничний транспорт понад 4 тис. тонн на добу;

– пункт ТОВ «Красноріченське» (Кремінський район), потужність перевантаження становить 0,3 тис. тонн на добу.

Для підприємств харчової промисловості характерне неповне завантаження виробничих потужностей: молочна промисловість – близько 30 %, хлібопекарська – 50 %, виробництво олії – 35 %).

З метою підвищення конкурентоспроможності продукції на внутрішньому та зовнішньому ринках підприємствами впроваджено систему управління безпекою продуктів харчування (НАССР) та систем управління якістю підтверджено вимогам міжнародного стандарту (ISSO серії 9000 та 22000). Систему управління безпекою продуктів харчування (НАССР) на території регіону впровадили 4 підприємства харчової та переробної промисловості, а саме: в олійно-жировій галузі – 3 та інше – 1 підприємство.

Станом на 01.12.2017 року в стадії впровадження та застосування принципів НАССР перебувають 9 підприємств харчової та переробної промисловості області, зокрема: в молочній галузі – 3 підприємства, в пивоварній галузі – 2, в олійно-жировій – 2, в рибній – 1, в м'ясопереробній – 1.

Не зважаючи на жорстку конкуренцію на споживчому ринку, високі вимоги щодо якості та безпечності продукції, підприємства харчової промисловості області мають перспективи щодо розширення та освоєння нових ринків збуту. Пріоритетними напрямками подальшого розвитку галузі є впровадження новітніх технологій, технічне переоснащення підприємств, поліпшення якості та розширення асортименту продукції.

2. Інвестиційна діяльність.

За даними, оприлюдненими Державною статистикою України, обсяги освоєних **капітальних інвестицій** за січень-вересень 2017 року підприємствами та організаціями за рахунок усіх джерел фінансування склали 1782,7 млн грн, або 0,7 % від загального обсягу по Україні (січень-вересень 2016 року – 0,7 %). У порівнянні з січнем-вереснем 2016 року збільшення склало 1,4 %.

Головним джерелом фінансування капітальних інвестицій залишаються власні кошти підприємств та організацій, за рахунок яких освоєно 65,0 % загального обсягу. За рахунок державного та місцевих бюджетів освоєно 30,1 % капітальних інвестицій.

Найвагомішу частку капітальних інвестицій (99,4 % загального обсягу) освоєно у матеріальні активи, з яких у будівлі та споруди – 29,5 % усіх інвестицій, у машини, обладнання та інвентар і транспортні засоби – 65,6 %. У нематеріальні активи вкладено 0,6 % загального обсягу капітальних інвестицій.

Найбільшу частку капітальних інвестицій (788,0 млн грн, або 44,2 %) освоєно підприємствами сільського, лісового та рибного господарства. Підприємства промисловості витратили 311,0 млн грн. (14,4 %).

У зв'язку з наявністю на території області збройного конфлікту значно скоротилася інвестиційна активність іноземних інвесторів по усіх галузях промисловості та інших сферах економічної діяльності. Це стосується іноземних інвесторів як з країн ЄС, так і з країн СНД. Через ускладнення технологічного й виробничого процесу, виникнення логістичних проблем більшість підприємств, які займаються залученням іноземних інвестицій, значно або повністю скоротили свою діяльність у цьому напрямку. Як наслідок, розвиток інвестиційної діяльності регіону характеризується значним зменшенням акціонерного капіталу та негативним інвестиційним кліматом.

За даними, оприлюдненими Державною статистикою України, обсяг залучених з початку інвестування **прямих іноземних інвестицій** (акціонерного капіталу) в економіку Луганської області станом на 01.10.2017 склав 449,6 млн дол. США, що на 3,0 % більше обсягів інвестицій на початок року та становить 1,1 % до загального підсумку по Україні.

У розрахунку на одну особу населення наростаючим підсумком з початку інвестування обсяг склав –204,8 дол. США, що на 2,8 % більше до початку року (на 01.01.2017 – 199,2 дол. США).

Найбільш суттєве збільшення обсягів прямих іноземних інвестицій спостерігається у галузі промисловості – на 5,12 млн дол США, діяльності у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування – на 8,35 млн дол. США, операції з нерухомим майном – 0,17 млн. дол. США.

Станом на 01.10.2017 найбільш суттєве збільшення обсягів прямих іноземних інвестицій спостерігається у галузі промисловості – на 5,12 млн дол. США, діяльності у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування – на 8,35 млн дол. США, операції з нерухомим майном – 0,17 млн. дол. США.

Основними країнами-інвесторами є Кіпр – 374,8 млн дол. США, Велика Британія – 23,4 млн дол. США, Іспанія –9,2 млн дол. США, інші країни – 42,2 млн дол. США.

На розвиток промислового потенціалу області негативно вплинуло, насамперед, проведення антитерористичної операції на території області з початку 2014 року, внаслідок чого більшість промислових підприємств значно або повністю скоротили обсяги виробництва через ускладнення технологічного й виробничого процесу, виникнення логістичних проблем.

На підконтрольній українській владі території промисловий комплекс фактично лишився таких галузей як металургія, виробництво коксу та продуктів нафтопереробки, машинобудування, легка промисловість. Залишилась певна частка підприємств вугільної промисловості, виробництво будівельних матеріалів,

харчової та легкої промисловості, а також майже всі провідні підприємства хімічної промисловості, виробництво паперу та поліграфічна діяльність.

Підприємства знижують обсяги реалізації продукції, отримують збитковий фінансовий результат, що не дає можливості реалізувати інвестиційні проекти цих підприємств (кредитні ресурси при обліковій ставці НБУ 13,5 % (затверджено Рішенням Правління Національного банку України від 26 жовтня 2017 року № 688-рш «Про розмір облікової ставки») є недосяжними для промислових підприємств, у яких зростають збитки (9,9 млрд грн. за січень-вересень 2017 року), зменшується вартість активів та рівень рентабельності через зростання витрат. В умовах АТО підприємства втратили ринки збуту на неконтрольованих територіях, розірвали коопераційні зв'язки з відповідними контрагентами. За таких умов стрімко знижується інвестиційна привабливість промислового комплексу області.

Основними причинами зниження активності інвестиційної діяльності є:

- відсутність системного підходу до державного та регіонального управління розвитком інвестиційної сфери, зниження фінансових можливостей бюджетів усіх рівнів;

- несприятливий інвестиційний клімат (АТО, економічна та фінансова нестабільність, недостатня розвиненість ринків капіталу, слабка розвиненість фондового ринку, відсутність системи гарантій захисту інвестицій);

- недосконала законодавча база, часта зміна, суперечливість, неповнота та неоднозначність трактування чинних законів і нормативно-правових актів, наявність значної кількості відомчих документів;

- відсутність дієвих механізмів державно-приватного партнерства в інвестуванні;

- недостатній рівень державної підтримки інвестиційної діяльності;

- нерозвиненість інвестиційних інструментів та інвестиційного ринку.

Залучення іноземних інвестицій в економіку регіону можливе за умови стабілізації економіки та фінансової системи, активізації євроінтеграційних процесів в Україні, забезпечення сталого соціально-економічного розвитку регіону та привабливих умов ведення бізнесу.

З метою забезпечення постійної та ефективною горизонтальною взаємодією між заінтересованими органами виконавчої влади в процесі залучення іноземних інвестицій та супроводження інвесторів, а також з метою поширення детальної інформації щодо інвестиційних можливостей і переваг Луганського регіону у IV кварталі 2017 року були проведені наступні заходи.

З метою формування інформаційної електронної бази економічного потенціалу області Луганською облдержадміністрацією разом з Програмою розвитку ООН було розроблено Каталог компаній Луганської області, де представлені провідні підприємства міст та районів, діючі бізнес-об'єднання, об'єкти інфраструктури підтримки бізнесу регіону тощо. Наразі до Каталогу увійшли 148 компаній Луганської області, які поділені по територіальному признаку по районам та містам обласного значення. Зараз вже надруковано 130 екземплярів. Надалі є можливість актуалізувати та доповнювати електрону

версію Бізнес-каталогу по мірі надходження анкет від зацікавлених компаній та адміністративно-територіальних одиниць області. Також у подальшому планується переклад електронної версії Каталогу на англійську мову.

Також Луганською облдержадміністрацією закінчена робота з випуску ролику «PROMO LUHANSK REGION UA» з метою популяризації Луганської області як регіону, відкритого для бізнесу та інвестицій, презентації інвестиційного іміджу регіону на вітчизняній та міжнародній арені.

З метою покращення інвестиційного клімату та сприяння залученню інвестицій Офісом залучення та підтримки інвестицій спільно з облдержадміністраціями планується створення інвестиційного порталу, де буде розміщено інвестиційні пропозиції для потенційних інвесторів, детальна інформація щодо вільних земельних ділянок типу Brownfield та Greenfield.

За підтримки Програми розвитку ООН в Україні розпочала роботу Агенція регіонального розвитку Луганської області, основними цілями якої є: інформаційна підтримка інвесторів; підготовка інвестиційних пропозицій та проектів; розробка проектів розвитку об'єднаних громад; супроводження проектів на всіх стадіях; фінансова підтримка суб'єктів малого та середнього бізнесу для реалізації проектів зі створення нових робочих місць.

Продовжує роботу центр розвитку бізнесу на базі Агенції регіонального розвитку Східного Донбасу, створений в рамках проекту ПРООН.

3. Зовнішня торгівля (експорт та імпорт товарів).

За даними, оприлюдненими Державною службою статистики України, **оборот зовнішньої торгівлі товарами** області за січень-жовтень 2017 року становив 409,2 млн дол. США і зменшився порівняно з січнем-жовтнем 2016 року на 39,7 %.

Обсяги експорту товарів за січень-жовтень 2017 року становили 195,4 млн. дол. США та у порівнянні з січнем-жовтнем 2016 року зменшилися на 47,8 %.

Обсяг імпорту товарів склав 213,8 млн дол. США, що на 29,4 % менше аналогічного періоду попереднього року.

Негативне сальдо становило 18,4 млн дол. США (січень-жовтень 2016 року сальдо позитивне – 71,5 млн дол. США).

Коефіцієнт покриття експортом імпорту склав 0,91 (по Україні – 0,88).

Зовнішньоторговельні операції проводились з партнерами із 75 країн світу.

За інформацією Головного управління статистики у Луганській області, обсяг експорту товарів до країн Європейського Союзу становив 95,5 млн дол. США, або 48,9 % від загального обсягу експорту.

Найбільші обсяги експортних поставок також здійснювалися до Угорщини – 11,7 % від загального обсягу експорту, Польщі – 9,8 %, Білорусі – 6,8 %, Франції – 5,7 %, Чехії – 4,8 %, Болгарії – 4,6 %, США – 3,0 %, Румунії – 2,7 %, Іспанії – 2,5 %, Індії – 2,0 %, Узбекистану – 1,9 %, Саудівської Аравії – 1,6 %, Німеччини – 1,5 %, Китаю та Індонезії – по 1,4 %, Словаччини – 1,2 %,

Італії – 1,1 %, Ісламської Республіки Іран – 1,0 %, Нідерландів та Литви – по 0,8 %.

Серед країн - торгових партнерів експортні поставки в порівнянні з січнем-жовтнем 2016 року найбільш зросли до таких країн, як Катар, Китай, Колишня Югославська Республіка Македонія, Індонезія, Австрія, Таїланд, Італія, Нідерланди, Іспанія, Індія, Ізраїль, Іран, Казахстан, Бангладеш.

Імпорт товарів із країн Європейського Союзу становив 46,3 млн дол. США, або 21,7 % від загального обсягу.

Найбільші імпорتنі надходження, крім Росії, здійснювалися з Польщі – 6,9 % від загального імпорту, Німеччини – 5,1 %, Франції – 3,6 %, Китаю – 3,0 %, Білорусі – 1,8 %, Республіка Корея та Саудівської Аравії – по 1,1 %, США та Литви – по 1,0 %, та Румунії та Чехії – по 0,9 %.

Імпорتنі поставки порівняно з аналогічним періодом минулого року найбільш зросли з Ірландії, Словенії, Молдови, Литви, Латвії, Ізраїлю, Болгарії, Пакистану, Данії, Саудівської Аравії, Фінляндії, Румунії, Австрії.

Валютна виручка від експортних поставок паперу та картону за січень-жовтень 2017 року становила 58,6 млн дол. США, або 29,9 % експорту всіх товарів, чорних металів та виробів з них – 46,4 млн дол. США (23,8 %), продукція хімічної промисловості – 29,5 млн дол. США (15,1 %), жири та олії тваринного або рослинного походження – 12,9 млн дол. США (6,6 %), текстильні матеріали та текстильні вироби – 10,4 млн дол. США (5,3 %), продукти рослинного походження – 10,1 млн дол. США (5,2 %), готові харчові продукти – 6,9 млн дол. США (3,5 %), прилади та апарати оптичні, фотографічні – 5,2 млн дол. США (2,7 %), вироби з каменю, гіпсу, цементу – 5,0 млн дол. США (2,6 %), полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них – 3,8 млн дол. США (1,9 %), машини, обладнання та механізми, електротехнічне обладнання – 2,5 млн дол. США (1,3 %), мінеральні продукти – 2,2 млн дол. США (1,1 %).

Такий перерозподіл часток товарних груп у структурі експорту відбувся через зменшення частки чорних металів (з 73,1 % з початку 2017 року до 23,8 %), що пов'язане, насамперед, з тимчасовим припиненням переміщення вантажів через лінію зіткнення в області було підтримано Радою національної безпеки і оборони України і прийнято 15 березня 2017 року рішення про тимчасове припинення переміщення вантажів через лінію зіткнення на Донбасі. Зазначене рішення скоротило потік товарів вказаної групи, який входить до складу регіонального експорту та виробляється ПАТ «Алчевський металургійний комбінат» (підприємство перереєстроване на контрольованій частині області, а його виробничі площі знаходяться на неконтрольованій українською владою території області).

Експорт чорних металів у січні-жовтні 2017 року, порівняно з січнем-жовтнем 2016 року, зменшився на 82,9 %, засобів наземного транспорту – на 40,7 %.

Зазначене зменшення частки чорних металів призвело до збільшення часток продукції хімічної промисловості та паперу і картону у структурі товарного експорту області.

Крім цього, у товарній структурі експорту з початку 2017 року поступово збільшувалась частка такої продукції як жири та олії тваринного або рослинного походження – з 0,0 % на початку року до 6,6 %, а також продукції рослинного походження з 0,6 % до 5,2 %.

Негативно вплинуло на розвиток експортної діяльності загальнообласна тенденція зменшення обсягів виробництва промислової продукції, падіння якої за січень-жовтень 2017 року склало 30,0 %.

Імпортні надходження мінеральних продуктів за січень-жовтень 2017 року становили 87,8 млн дол. США, або 41,1 % імпорту всіх товарів, маси з деревини – 36,0 млн дол. США (15,4 %), продукції хімічної промисловості – 29,1 млн дол. США (13,6 %), полімерних матеріалів, пластмас та виробів з них – 25,3 млн дол. США (11,8 %), текстильні матеріали та текстильні вироби – 9,8 млн дол. США (4,6 %), машин, обладнання та механізмів – 8,4 млн дол. США (3,9 %), засобів наземного транспорту – 5,5 млн дол. США (2,6 %), вироби з каменю, гіпсу, цементу – 3,9 млн дол. США (1,8 %), живі тварини; продукти тваринного походження – 2,3 млн дол. США (1,1 %).

Такий перерозподіл часток товарних груп у структурі експорту відбувся через зменшення частки мінеральних продуктів (з 61,6 % з початку 2017 року до 41,1 %), що пов'язане, насамперед, з тимчасовим припиненням переміщення вантажів через лінію зіткнення в області. Імпорт мінеральних продуктів (як сировини, насамперед металургійної та машинобудівної промисловості) зменшився на 54,5 %. Таке скорочення імпорту сировини для виробництва продукції з боку підприємств області також може вказувати на негативну тенденцію до скорочення ними їх виробничих програм (зменшення обсягів виробництва промислової продукції за січень-жовтень 2017 року склало 30,0 %), вжиття заходів з енергозбереження. Слід зауважити, що на зменшення попиту на цю групу продукції вплинуло і певне зростання ціни на енергоресурси (нафта, природний газ) з початку поточного року та восени поточного року.

Оборот зовнішньої торгівлі послугами за січень-вересень 2017 року склав 37,5 млн дол. США і порівняно з січнем-вереснем 2016 року зменшився на 49,0 %. Обсяги експорту та імпорту послуг становили відповідно 16,9 млн дол. США (зростання порівняно з січнем-вереснем 2016 року в 2,5 рази) та 20,6 млн дол. США (зменшення на 51,6 %).

Негативне сальдо зовнішньої торгівлі послугами становило 3,7 млн дол. США (у січні-вересні 2016 року сальдо негативне – 35,8 млн дол. США).

Коефіцієнт покриття експортом імпорту склав 0,8 (січень-вересень 2016 року – 0,7).

Зовнішньоторговельні операції проводились із партнерами із 75 країн світу.

До країн ЄС було експортовано 34,9 % усіх послуг, Росії – 29,6 %, Великої Британії – 16,0 %, Казахстану – 10,1 %, Узбекистану – 7,1 %, Білорусі – 1,8 %, Німеччини – 0,9 %.

З країн ЄС імпортовано 16,0 % усіх послуг, Росії – 72,8 %, Німеччини – 9,2 %, Узбекистану – 5,3 %, Естонії та Казахстану – по 3,9 %.

Оснoву структури експорту послуг області склали ділові послуги (72,0 %), послуги, пов'язані з подорожами (7,1 %) та транспортні послуги (2,4 %).

Оснoву структури імпорту послуг склали послуги, пов'язані з фінансовою діяльністю (60,7 %), ділові послуги (16,0 %), послуги, пов'язані з подорожами (16,0 %), транспортні послуги (5,3 %), послуги у сфері телекомунікації, комп'ютерні та інформаційні послуги (1,5 %).

З огляду на нинішні складні економічні умови, облдержадміністрацією здійснюється низка заходів щодо розвитку зовнішньоекономічної діяльності:

- залучення суб'єктів малого та середнього бізнесу до експортної діяльності;
- проведення інформаційної підтримки бізнес кіл щодо умов виходу на зовнішні ринки, пошуку торговельних партнерів, участі у навчальних заходах;
- надання допомоги місцевим виробникам у пошуку міжнародних бізнес партнерів, у тому числі шляхом участі у виставкових заходах, форумах тощо;
- інформування місцевих бізнес-кіл про комерційні пропозиції закордонних партнерів, можливості участі у міжнародних закупівлях.

Протягом місяця поточного року суб'єкти господарювання області поінформовано про 10 міжнародних та загальноукраїнських заходи (виставки, форуми тощо) в 9 країнах світу (Швейцарія, Угорщина, Німеччина, Молдова, Великобританія, Республіка Малі, Йорданія, Сінгапур), 2 міжнародні тендери (Туркменістан) та 12 комерційних пропозицій компаній 9 країн світу (Йорданія, Швеція, Катар, ПАР, Південна Корея, Туреччина, Нідерланди, Румунія, Нігерія).

4. Внутрішній ринок (внутрішня торгівля, цінова ситуація).

Оборот роздрібної торгівлі (до якого включено роздрібний товарооборот підприємств роздрібної торгівлі, розрахункові дані щодо обсягів продажу товарів на ринках та фізичними особами-підприємцями) за січень-листопад 2017 року склав 5111,3 млн грн, що у порівняних цінах становить 98,0 % до січня-листопада 2016 року.

Обсяг роздрібного товарообороту підприємств, що здійснюють діяльність із роздрібної торгівлі, за січень-листопад 2017 року становив 2813,8 млн грн, що у порівняних цінах становить 98,4 % до аналогічного періоду минулого року.

Індекс споживчих цін на споживчому ринку Луганської області у листопаді 2017 року до грудня попереднього року становив 113,4 %, що більше загальнодержавного індексу на 0,9 в. п. (по Україні – 112,5 %).

За інформацією Головного управління статистики у Луганській області, у листопаді 2017 року на споживчому ринку області ціни на продукти харчування та безалкогольні напої зросли на 1,6 %. Найбільше (на 9,5 % та 9,2 %) подорожчали молоко та яйця. На 4,2 % подорожчало сало, на 4,1 % – овочі, на

3,9 % – сметана, на 3,5 % – кисломолочна продукція, на 3,1 % – джеми, повидло, мед, на 2,8 % – хліб, сир і м'який сир (творог), на 2,6 % – масло, на 1,9 % – кондитерські вироби з борошна, на 1,4 % – рис, на 1,1 % – кава, на 0,9 % – макаронні вироби, чай, на 0,6 % – олія соняшникова, кондитерські вироби з цукру, на 0,5 % – риба та продукти з риби, на 0,4 % – шоколад, на 0,3 % – м'ясо та м'ясопродукти, на 0,1 % – маргарин. Водночас на 3,5 % подешевшав цукор, на 2,5 % – продукти переробки зернових, на 1,8 % – фрукти.

Ціни на алкогольні напої та тютюнові вироби зросли на 0,6 %, у т. ч. тютюнові вироби – на 0,8 %, алкогольні напої – на 0,4 %.

Ціни (тарифи) на житло, воду, електроенергію, газ та інші види палива зросли на 11,4 % за рахунок підвищення цін (тарифів) на гарячу воду та опалення на 44,4 %, утримання будинків та прибудинкових територій – на 35,8 %, водопостачання – на 0,7 %, утримання та ремонт житла, каналізацію – на 0,5 %.

У сфері охорони здоров'я ціни зросли на 0,6 % за рахунок подорожчання амбулаторних послуг на 1,0 %, фармацевтичної продукції, медичних товарів та обладнання – на 0,7 %.

Підвищення цін на транспорт у цілому на 1,3 % в основному спричинено подорожчанням палива та мастила на 2,7 %, перевезень автодорожнім пасажирським транспортом – на 0,1 %.

У сфері зв'язку ціни зросли на 0,6 %, що пов'язано з подорожчанням телефонних і телефаксових послуг на 0,9 %.

Послуги освіти подешевшали на 0,1 %, що зумовлено головним чином зниженням плати за утримання дітей у дошкільних закладах на 0,4 %.

Цінова ситуація на ринку палива.

За даними моніторингу споживчих цін на соціально значущі товари станом на 30 листопада 2017 року середня роздрібна ціна на бензин марки А-95 становила 28,77 грн/л (середня по Україні – 27,96 грн/л) і збільшилася з початку року на 18,3 % (по Україні – на 18,4 %).

Дизельне паливо станом на 30 листопада 2017 року коштувало 26,49 грн/л (по Україні – 25,73 грн/л) і подорожчало з початку року на 23,8 % (по Україні – на 22,5 %).

Ціни на паливо зросли внаслідок підвищення цін на нафту та послаблення кривні до євро (акцизи на паливо встановлено в євро).

За III квартал 2017 року **обсяг послуг**, реалізованих споживачам підприємствами сфери послуг, у ринкових цінах становив 865,6 млн грн (за III квартал 2016 року – 783,3 млн грн). У структурі обсягу реалізованих послуг найбільшу питому вагу мали послуги телекомунікацій (електрозв'язку) (55,2 %), діяльності у сферах архітектури та інжинірингу, надання послуг технічного консультування (8,0 %), складського господарства та допоміжної діяльності у сфері транспорту (7,5 %), послуги вантажного автомобільного транспорту та перевезення речей (6,9 %).

Обсяг послуг, реалізованих населенню, становив 475,1 млн грн (за III квартал 2016 року – 431,4 млн грн). Частка послуг, які були реалізовані

населенню із загального обсягу послуг, у порівнянні з аналогічним періодом минулого року, збільшилася на 10,1 в. п. та становить 54,9 %.

Основними причинами подорожчання продовольчих товарів є:

- скасування державного регулювання цін на окремі види товари;
- зростання вартості тарифів на комунальні послуги та електроенергію;
- постійне удорожчання паливно-мастильних матеріалів, що призводить до збільшення витрат на логістику (значна віддаленість Луганської області від центральних регіонів України);
- сезонні коливання цін на сільськогосподарську продукцію.

Для залучення на споживчий ринок області додаткових ресурсів продовольчої продукції, більш повного та різноманітного його насичення і задоволення потреб споживачів сільськогосподарською продукцією та продуктами її переробки, іншими продуктами харчування проводяться ярмарки за участю безпосередніх місцевих товаровиробників.

Так, у районах і містах області у січні-листопаді 2017 року було проведено 922 продовольчих ярмарки, на яких реалізовано 4,4 тис. тонн продукції місцевих сільгоспвиробників на суму 87,1 млн грн.

З метою аналізу цінової ситуації на продовольчому ринку області проводиться щодаквдний моніторинг:

- цінової ситуації на споживчому ринку товарів з подальшим висвітленням даної інформації на веб-сторінці Департаменту економічного розвитку, торгівлі та туризму облдержадміністрації;

- середніх рівнів цін на продовольчих ринках та підприємствах торгівлі на основні продовольчі товари на території області, підконтрольній українській владі, зокрема на хліб та хлібобулочні вироби, молоко, крупи, яйця курячі, овочі тощо (за оперативними даними міських рад міст обласного значення та райдержадміністрацій).